

mutuum in iudicio, neque extra: ergo neque actionem habet, nec naturale jus; sed si debitor nullum omnino jus habet, nec debitor obligationem aliquam habebit, cum jus activum, & obligatio correlativa sint: ergo debitor, nempe filius, nulla prorsus obligatione tenetur ex mutuo, attentis iure nostro.

138. R^{esp.} primò, concessio primo antecedenti, distinguendo consequens: ergo creditor non posse petere extra iudicium, est, præcisè debitorem non esse obligatum naturaliter, nego: esse, vel non esse obligatum naturaliter, vel nullum aliud impedimentum habere: ut non possit extra iudicium petere, concedo: potest enim evenire, quòd creditor non possit petere extra iudicium, & quòd debitor sit obligatus in conscientia ad solvendum; ut si creditor iuret, & promittat debitoris se nunquam ab illo petiturum debitum, sed conscientie debitoris relictarum, quòd ipse solvat: Igitur in hoc casu, creditor neque extra iudicium potest exigere debitum; & tamen debitor est in conscientia obligatus illud solvere: ergo eo quòd quis non possit debitum exigere extra iudicium, non infertur, debitorem nullà adstringi obligatione illud solvendi. Ex quo

patet ad secundum: ad quòd dicit, quòd jus ad petendum extra iudicium ultra jus ad rem, dicit etiam: carentiam omnis impedimenti, ut creditor possit petere: quòd impedimentum potest induci, vel ab ipso promittente, vel à lege, ut inducitur à lege municipali promutuo accepto à filiofamilias.

139. Secundò respondeo, concessio primo antecedenti, negando consequentiam. Nam illa verba: *Neque extra iudicium*, nullomodo referenda sunt ad forum conscientie in phrasi juris: quia (ut iterum dicemus agentes de testamento inolein- ni) similia verba habentur in *Regula 50. Cancellaria à Gregorio XIII.* ubi pro de dispensatione dicitur: *Nulla talis dispensatio cuiquam in iudicio, vel extra suffragatur, antequam super ea littere Apostolica sint concessa.* Quibus verbis non excluditur valor dispensationis pro foro conscientie, ut tenent gravissimi DD. sequenti Pr. Thom. Sanchez. 8. de Matrimon. disput. 29. num. ultim. sed solum statuitur, quòd dispensatio non prosit extra forum conscientie ad ullum effectum, sive verè iudicium sit, quale est contentiosum inter partes, sive sit externum non contentiosum: ut si quis vi talis dispensationis vellet admitti ad ali-

SUBSECTIO I.

UTRUM, ET QUALITER
servus possit de pecalio
suo contrahere?

aliqua officia, sive ad alios actus in iudicio, vel extra iudicium: unde ex eo, quòd lex nostra decernat mutuantem non posse petere à filio mutui pecuniam adhuc extra iudicium: non bene intertur, filiumfamilias deobligatum esse in conscientia.

SECTIO VI.

AN, ET QUOMODO
servi contrahere
possint.

140. CUM contractus, quos servus inire valet, possint esse, vel circa res externas, vel circa seipsum; cum ipsemet utpote alienabilis, & venalis emptionis, & venditionis contractui subiaceat; possitque cum domino suo agere circa suam libertatem: idè, ut distindè pòndam hoc versemus, prius de valore, tam naturali, quam civili contractuum servilium circa alias res, postea de contractu, quo velit se ipsum redimere, dissertationem instituemus.

141. P^{er}notandum est primo, triplex dari servorum genus: Primum eorum, qui *adscripiti*, sive *adscripti glebe* vocitantur: illi nimirum, qui diurnis, mensurive, aut annuis præmiis conducuntur ad domesticas, aut rusticas, aut urbanas operas, quos *Pages*, aut *Criados*, usitatà nomenclatione Hispanice appellamus; & de his inconcussum est, posse omnes contractus, tam naturaliter, quam civiliter celebrare, nisi alio juris impedimento teneantur; sunt etenim absolute, & simpliciter liberi: ac proinde de illis, nec verbum in præfenti nobis est. Secundum genus est eorum; qui *servi pene* dicuntur, qui sunt ad mortem damnati; & hi iure antiquo statim privabantur omnibus suis bonis, inhabileque reddebantur ad omnes contractus, imò & ad dispositiones testamentarias. In nostro autem Hispaniarum Regno permittitur huiusmodi Rei potestas alienandi sua bona; atque etiam testandi, nisi crimine læsæ ma-

C g 2 jcl.

jellatis, aut Divinæ, aut humanæ, heredis nempe, & prodigionis deturpati fiat: unde servos hos pœnz à præsentis questionis difficultate emandamus.

142 Tertium servorum genus est eorum, qui vel à naturâ tales sunt, eo quod originem ducant ab aliis servis, vel infortanio, eo quod devicti in bello in alterius dominium, & potestatem redigantur; nam cum victoribus in bello integrum sit, optioque insit devictis occidere; si mortem non inferant, sed eos ad sui commodum, utilitatemque aservare velint, *servi dicuntur*; id est, *servati*: dicuntur etiam *mancipia*, hoc est, *manu capti*, sive *captivi*: & de his solum hic disputandum venit, qualiter de peculio suo contrahere possint.

143 Præmittendum secundo est, ne verborum ignorantia præpediamur: quod peculium servi ex Ulpiano leg. *Depositi* 5. §. *Peculium autem, ff. de Peculio* est. Quod servus domini *permissu* separatim à rationibus dominicis habet, deducto inde, si quid domino debetur. Hoc peculium resultat, ut habetur leg. 39. & 49. eodem titulo: Ex eo quod servus personam sibi comparat, vel industria, vel officio meruit, sibi donari. Unde constat, quod servus potest habere pro pecu-

lio omne id, quod potest esse materia domini, sive res sint mobiles, sive immobiles, sive nomina: ut aperte liquet ex leg. *Quam Taberonis* 7. §. *Sci-re* 2. ff. de *Peculio*, ubi idem Ulpianus: *In peculio autem res possant esse omnes, & mobiles, & soli; vicarios quoque in peculium potest habere, & vicariorum peculium; hoc amplius, & nomina debitorum.* Ex qua lege obiter notandum est, quod juridice mobilium, & immobilium appellatione nomina non continentur; sed tertiam rerum speciem constituent, quod etiam inferitur ex leg. *Morentium* 93. ff. de *Verbor. significatione*.

144 Præmittendum est tertio: quod ut servus contemparet sibi peculium non requiritur voluntas expressa domini concessiva talis peculii, sed sufficit tacita permissiva, seu merè negativa, aut non positive impeditiva: cæterum ut habeat liberam administrationem dicti peculii, non sufficit voluntas hæc permissiva, sed ulterius requiritur expressa licentia Domini: ita habetur expressè præallegatâ leg. *Quam Taberonis* 7. §. 1. ff. de *Peculio*, ubi Ulpianus ait: *Quidam putant, servum peculium habere non posse concedente domino. Ego autem puto, non esse*

esse necesse, peculium concedi à domino, servum habere; sed non adimi, ut habeat: alia causa est peculii liberæ administrationis nam hæc specialiter concedenda est. Apertius hoc ipsum retexit Pomponius leg. *Non solum* 49. ff. eodem titulo, inquit: *Non solum id peculium est, quod dominus servo concessit; verum id quoque, quod ignorante quidem eo, acquisitum sit, tamen si servus erat, esse in peculio.* Ex quo constat, quod ad hoc, ut servus habeat peculium sufficit voluntas præsumpta domini.

145 Præmittendum est quarto: quod servi civiliter pro nullo habentur, ut dicitur leg. *Quod attinet* 32. ff. de *Regul. jur.* Quod attinet ad jus civile, servi pro nullis habentur, non tamen, & jure naturali; quia quod ad jus naturale attinet, omnes homines sunt æquales. Ac proinde servus, nec potest civiliter obligari, nec obligari, leg. *In personam* ff. de *Reg. jur.* *In personam* servi nulla cadit obligatio. Nullum itidem jus habet, ut decidit Paulus leg. *Liberos* 3. in fine, ff. de *capite minutis*: *Servile caput nullam jus habet, idè nec minui potest.* Ulterius ad testamenti solemnitatem non adhibetur, leg. *Qui testamento* 20. §. *Servus*

7. ff. de *Testamento*, præterea nec sibi ex testamento aliquid lucrari valet, nec deliberare, leg. *Si servus, ff. de Jure delibere*. ubi Ulpianus: *Si servus fuerit heres institutus, utique non ipsi præstabitur tempus ad deliberandum; sed ei, cujus est servus, quia pro nullo isti habentur apud Prætozem.* Neque item ad Tabellarii officium admitti potest, leg. 3. *Cod. de Tabulariis*, assimulantur præterea mortuis, leg. *Interdicti* 59. in fine, ff. de *Condict.* & demonstrat. ibi: *Servitus mortis assimilatur, imò, & quadrupedibus, leg. 1. §. 2. ff. Ad legem Aquiliam*, nullamque injuriam patiuntur, §. *Servus*, Institut. de *Injuris*. Imò olim, non habebant connubium, leg. 3. *Cod. de Incestis*. Imò iterum, & interfici poterant à dominis, leg. 1. §. 1. ff. de *his qui sunt sui, &c.*

146 Excipiuntur tamen aliqui casus, in quibus servi civiliter habentur pro aliquo. Primus est: dum servus agit liber, hoc est, in causis sue libertatis, ex leg. *Vix certis* 53. ff. de *Judiciis*, dicemusque ex professo Sublect. sequenti. Secundo, dum quis liber pro seipso, & servo stipulatur. Tertio, si servus stipuletur sibi factum jus personale, leg. *Stipulatio* ista 38. §. 7. ff. de *Verbor. obligat.* Quarto, quoad legatum sibi relictum pro alimentis. Præ-

147 Præmittendum est quintò: Quod misera hæc, abjectaque servorum conditio aliquibus lenimentis temperatur. Primum: Quia hæc omnia solum intelliguntur de Jure civili: *Nam quod attinet ad jus naturale omnes homines sunt æquales*, ut ajebitur lex *Quod attinet*, & merced, natura siquidem communis, eademque omnibus est, leg. 12. in fine, ff. de Acusar. jureque naturali omnes homines liberi sunt, ut ait Imperator *Instit. de Libertin.* atque ideo servitus contra naturam esse dicitur leg. 4. §. 1. ff. de Statu homin. & ut mature inquit Seneca lib. 4. Epist. 32. *Quid est equus Romanus, aut libertinus, aut servus? Nomina ex ambitione, aut ex injuria nata.* Secundò temperatur: Quia dominium, & potestas domini non extenditur, neque ad vitam, neque ut possit eos mutilare, nec ad spiritualia, nec ut valeat servus impedire conjugium, quæ omnia late firmat P. Molina *tract. 2. disput. 38. num. 3.*

148 Præmittendum sextò, & præcipue: Quod licet servus non sibi, sed domino acquirat, ut passim statuitur *titulis Digest. de Peculio, & stipulatione servorum.* & *pluries, ac alibi*, moderatur hoc primò: Dum servo aliquid donatur, ita ut donans nolit, quod donatio

cedat in commodum domini. Secundò: Si dominus ipse ita donet servo, vel donata ab alio, ita velit fieri sua servi, ut nunquam transeat ad dominium ipsius domini. Tertio, & principaliter: Ubi positum est in more, ut positum esse in Hispania insinuat D. Exim. P. Suarez *disput. unica de Justitia Dei, sect. 6. in solutione difficultatis 2.* & P. Palao ubi *supra, disput. 1. de Jusit. commut. punct. 1. §. 3.* & in Lusitania expressè testatur P. Molina *tom. 2. de Jusit. tractat. 2. disp. 38.* & Rebell. *disput. 48. num. 68.* in America Meridionali affirmat P. Onate, & in nostra Septentrionali experientia nobis compertum est: ubi, inquam, consuetudo viget, de eo quod servus cum domino suo pacifcitur, illi se singulis diebus traditurum duos, aut tres nummos, aut aliud determinatum peculium, quod *journal* appellare soleamus, & quæquid ultra illud lucratus fuerit labore, industriaque sibi plene inire acquirit.

149 Ex quo fit primò: Quod servus hic ex rebus hoc pacto sibi remanentibus potest se, vel aliam redimere, servum alium sui vicarium, adsciscere, domum, aut fundum eumere; quod in praxi identidem exequi videmus. Fit secundò: Quod peculium hæc viâ acqui-

sium non potest dominus à servo auferre pro libro suo, quia illud habet ex consensu, & expressa voluntate domini. Fit tertio: Quod duplex peculii genus habent hodie servi. Primum *precarium*, pendensque à domini voluntate, & hoc genus peculii solemne erat, dum jus conditum fuit; & fere semper, ac conceditur servo peculium habere, de hoc peculio debet intelligi, & de eo sic accepto intelligenda sunt plura huc spectantia in *titulis de stipulatione servorum, & de peculo.* Secundum genus peculii est, quod habetur per veram concessionem domini: & hoc genus peculii jam introductum fuerat, dum jus condebatur, licet non adeò frequenter, ut nunc viget, ac colligitur ex præallegata leg. *Quam Tuberoris 7. ff. de Peculio,* & ex leg. *Si liberam 10. Cod. Quod cum eo, &c.* quamvis expendimus: & ex hac suppositione pendet quæ de servorum contractibus nobis stabilenda sunt.

150 Dico primò: Servus peculium habens naturaliter obligatur, si absque licentia domini contrahat: est communis inter Juristas, & Thejuristas, illustratque Pichardo *Instit. de Action. & obligat.* Probatur primò, ex præfacta leg. *Quod attinet 32. ff. de Reg. jur.*

Secundò, ex leg. *Naturaliter 13. ff. de Condict. indelict.* ubi Paulus: *Naturaliter servus obligatur; & ideo si quis nomine ejus solvat, vel ipse manumissus (ut Romponius icabit) ex peculio, cuius liberam administrationem habeat, & hoc genus potest; & ob id, & fidejussor pro servo acceptus tenetur.* Tertio, ex leg. *Servi 14. ff. de Obligat. & Act. ibi: Servi ex delictis quidem obligantur; & si manumittantur, obligati remanent; ex contractibus autem civiliter quidem non obligantur; sed naturaliter obligantur, & obligantur.* Atqui hæc leges nequeunt intelligi, dum à domino personantur, nam tunc nedum naturaliter, sed etiam civiliter obligantur, & obligantur: ergo dum non personaliter contrahunt, naturaliter obligantur.

151 Dico secundò: Servus domini jussu contrahens obligatur, tam naturaliter, quam civiliter; ex hoc tamen contractu strictè loquendo, non manet obligatus servus de peculio, sed dominus ipse, obligatione, quod jussu; & tunc contra dominum datur actio *ex jussu.* Patet conclusio hæc quoad omnes suas partes, ex leg. *ff. Quod jussu, ibi: Merito ex jussu domini, vel patris adversus eam judicium datur, nam quodammodo cum eo com-*

trahitur, qui jubet, idem habetur leg. 1. & 8. Quod cum eo, qui in aliena potestate est, &c. Probatur itidem ratione à legibus insinuatà: quia contractus initus à seruo jussu domini moraliter, & civiliter potius à domino, quam à seruo celebratur: in moralibus quippe potius imputantur actiones præcipienti, quam exequenti, præsertim si isto parere, moremque gerere præcipienti teneatur: Tum quia, ut constat ex leg. *Jure, ff. de Reg. jur. Jure quis facit, quod auctore Prætoris facit, cum habeat parere necesse*. Tandem evincitur paritate mandantis, qui solus obligatur civiliter ex contractibus mandatarii, ut indubitati juris est.

152 Dico tertio: Servus contrahens non jussu, sed de licentia domini expressà validè civiliter contrahit, manetque obligatus de peculio, sive in quantum vires peculii sufficient; dominus autem non manet obligatus ex propriis, nisi casu quotalis contractus vertatur in rem, utilitatem, aut commodum domini; & tunc datur actio in dominum; quæ appellatur, *de in rem verso*. Probatur assertum ex variis legibus tituli, *ff. de Peculio*, & præcipuè ex leg. *Nec servus 41. ubi Ulpianus inquit: Quod servus ipse debet eo nomine in peculium, & siqui-*

dem inde in rem domini verum est, in dominum actio datur. Constat itidem ex toto titulo *de in rem verso*, præsertim ex leg. 1. Ratione probatur: Quia dominus personans servum, implicite vult obligare peculium servi juxta vires peculii, quod si contractus cedit in utilitatem ipsius domini, debet velle obligare rem suam, in quantum res, quæ contractui subjacet, potest verti in rem propriam ipsius domini: Ex quo inferitur, quod si, aut jubens, aut personans servum dolam aliquem malum committat, in fraudemque creditorum vergat, & contractus bonæ fidei sit, tunc dominus tenebitur solvere non solum de peculio servi, sed etiam ex propriis, ut expressè decidit Ulpianus leg. 1. *ff. Quando de peculio actio annualis est, & leg. In bonæ fidei contractibus 31. ff. de Peculio*.

153 Dico quarto: Servi habentes peculium secundo modo acceptum, hoc est servi stipendiarii, possunt circa tale peculium, & de tali peculio quemvis contractum validum civiliter celebrare sine novâ licentiâ domini, & tunc transferent dominium, nedum naturale, sed etiam civile. Probatur primò ex leg. *Si liberam 10. Cod. Quod cum eo, &c. ibi: Si liberam peculii administrationem habentes,*

equas

equas de peculio cum factis ser-
vi vendiderunt, reprobandi con-
tractum dominus nullam habet
facultatem. Probatur secundo:
Dum servus agit, ut liber, sive
pro suâ libertate, habet pecu-
niam dominium circa peculium
suam, adeo ut possit consistere
in judicio adversus dominum
suum, ut expressè habetur, leg.
Vix 53. de Judiciis, ubi memo-
ratis aliquibus casibus in qui-
bus servis integrum est in ju-
dicio consistere, ait Hermogeni-
anus: *Præterea fideicommissam
libertatem ab his petent, sed si
qui suis nummis redemptos se,
& non manumissos assererent.*

154 Ex qua lege constat
primò: Quod servus potest ha-
bere peculium, quod sit suum
servi civiliter; nam si esset suum
domini, non posset consistere in
judicio adversus dominum.
Constat secundo: Servum posse
obligare, & obligari civiliter
ex hoc peculio: nam qui dat
esse, dat consequentia ad esse:
atqui jus civile dat seruo, posse
habere peculium, quo à servitute
eximi, redimique possit: ergo
etiam debet concedere, quæ
necessaria sunt ad habendum
peculium requisitum ad sui re-
demptionem: atqui posse civiliter
obligare, & obligari est
medium requisitum ad augmen-
dum hoc peculium: ergo, &c.

155 Assertum hoc firma-

tur etiam ex leg. *Quam Taber-
ronis 7. §. Scire 2. ff. de Peculio*,
cujus verba dedimus præmissis
secundo hujus quaestionis, in qua
habetur, quod peculium potest
compleri res, tam mobiles,
quam immobiles, imò, & vi-
carios, & debitorum nomina:
atqui ad hæc omnia peculium
extendi non posset, nisi posset
servus stipendiarius quilibet
contractus initi: ergo potest.
Roboratur: Quia quilibet ser-
vus personatus à domino, imò
de illius permisso potest civili-
ter contrahere: ergo multo magis
id poterunt servi, quibus
a dominis conceditur, ut dum-
modo diurnum pensum ipsis
solvant, in omnibus aliis se ge-
rant, ut liberi. Atqui ita in
praxi fieri quotidie sanè ex-
primar.

SUBSECTIO II.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

156 OBJICIES primò
contra primam conclusionem
leg. *In personam 22. ff. de Reg.
juris: In personam servilem
nulla cadit obligatio: ergo nec
naturalis: si etenim hæc caderet,
falsa esset universalis negativa
legis. Distinguo verba legis: nulla
obligatio: quæ juridicè dicatur
proprie obligatio, concedo:*

h h nulla,

nilla, quæ in re non sic talis, nego: jam animadvertendum à nobis manet supra dum de minoribus differimus: quod hoc nomen obligatio, de civili solum intelligenda venit in phrasi juris: debitores siquidem naturales solum improprie, & abusive dicantur obligati, & debitores, ut ait Julianus leg. Fidejussor 16. §. Naturalis, ff. de Fidejussor. vide ibi dicta.

157 Objicies secundò instando: Obligatio naturalis ad jus gentium refertur, ex leg. Cum amplius 28. §. Si natura, ff. de Reg. jur. sed servitus jure gentium introducta est, leg. 14. ff. de Jusfit. & jure, leg. Libertas 4. ff. de Statu hominum, & ex aliis juribus: ergo servi nequeunt naturaliter obligari, distinguo majorem: obligatio naturalis refertur ad jus primævum gentium, concedo: ad secundarium, nego: & inversis terminis distincta minori, nego consequentiam. Igitur jus gentium aliud est primævum, nempe, quod ex naturali ratione descendit, & quo omnes gentes tacita consensione utuntur, ut dicitur §. Jus autem, Inst. de jure naturali, & civili: & ex hoc descendit naturalis obligatio: & hoc jure inspecto, omnes homines sunt æquales, ut habetur dicta leg. Quod attinet: omnesque homines liberi nascuntur,

ut ait Justinianus Inst. de Libertatis. Aliud jus gentium est secundarium, quod usu, & humanis necessitatibus id exigentibus constitutum est, & hoc jure introducta est servitus, ut dicitur præobecta leg. Manumissiones 4. ff. de Jusfit. & jure: subindeque servi ex primævo jure gentium obligantur.

158 Objicies tertio: Naturalis obligatio impedit repetitionem soluti, leg. Naturaliter 13. ff. de Conditione indebiti, & concordantibus: atqui si servus extra causam pecularem fidejussit, & solverit datur domino conditio indebiti, ex leg. Servus 19. ff. de Fidejussor. ergo quia nec naturaliter obligatur. Secundò: Naturalis obligatio valet adnovationem, ex leg. 1. ff. de Novationibus, ubi Ulpianus: *Qualiscumque igitur obligatio sit, quæ præcessit, novari verbis potest, ànmodo sequens obligatio, aut naturaliter teneat, aut civiliter*: atqui si servus extra causam pecularem intercesserit, non fit novatio: ut decidit Gajus leg. In personam 30. §. Pecuniam, ff. de Pactis, & §. Præterea, Inst. de jure naturali, & civili: Quibus modis tollatur obligatio: ergo servus, nec naturaliter obligatur.

159 Respondeo distinguendo primam majorem: naturalis obligatio impedit repeti-

tionem soluti ante Judicis sententiam, concedo: post illam, nego: vel aliter: impedit repetitionem factam propriâ auctoritate, concedo: intervenita Judicis, nego: & inversis terminis distincta minori, nego consequentiam: cum ergo servus contrahens extra causam pecularem non personatus à domino, nullam obligationem civilem contrahat, ideò Judex præcipit restitui, & restitui quidquid solutum est: ut in simili diximus de contractu minoris non auctorati. Quod autem servus, & naturaliter obligetur, & quod illius fidejussio valeat, præter dicta habetur, leg. Hæres 21. §. 2. ff. de Fidejussor. Ad secundum distinguo majorem: naturalis obligatio valet ad fidejussionem, nisi impediatur à Judice, concedo: si impediatur, nego: igitur non posse repetere, & novationem admittere sunt effectus civiles obligationis naturalis: & jus civile rectè potest hos effectus impedire, ut diximus loco præallegato de minoribus.

160 Instabis: Cui conceditur actio ad repetendum, conceditur exceptio ad retinendum, leg. Invitus 178. ff. de Reg. jur. Cui damus actionem, eidem & exceptionem competere multo magis quis dixerit, & aliis juribus supra da-

tis: atqui domino conceditur, in hoc casu actio ad repetendum: ergo multo magis ad retinendum, seu non solvendum: atqui si servus naturaliter obligaretur, teneretur solvere ipsius dominus: ergo non obligatur naturaliter. Hæc recrudescunt omnes instantiæ, quæ ex hujus argumenti radice pullulant, & quas refecimus agentes de minoribus. Respondeo distinguendum. domino datur actio ad repetendum ante Judicis sententiam, nego: post illum, concedo: si placet poteris argumento respondere, in casu legis nullam licentiam, ne quidem tacitam intervenisse, contractusque fuisse initos extra causam pecularem.

161 Objicies quartò ubi datur obligatio naturalis potest accedere fidejussor: ut sæpe repetitum est, leg. Fidejussor 16. §. Fidejussor, ff. de Fidejussor. & aliis plurimis: atqui fidejussor pro servo non obligatur, leg. Quoties 13. ff. Siquis cautionibus in judicio, &c. ubi Julianus: *Quoties servus judicio sistendi causâ, ut ipse litigaturus, vel ab alio stipulatur, vel ipse promittit, nec committitur stipulatio, nec fidejussores tenentur, quia servus convenire, vel conveniri non potest*: ergo fidejussor pro servo non obligatur. Respondeo distinguendo mino-

rem: fidejussor non obligatur in contractu, in quo nec naturaliter obligatur servus, concedo: in quo servus manet obligatus, nego suppositum, nimirum, quod casus dictæ legis *Quoties* fuerit talis, ut in illo servus possit obligari; casus igitur objectæ legis est, quo servus spondit, se litigaturum, statutumque in judicio: cum autem servus personam legitimam in judicio comparandi non habeat, inde est, quod ex tali contractu, neque ipse fuit naturaliter obligatus, nec fidejussor accedere potuit.

162 Objicies ultimò contra ultimam conclusionem: Ex variis juribus constat, primò: Quod servi pro nullis habentur civiliter. Secundò: Quod servo nil potest civiliter debere, nec ipse debere. Tertiò: Quod quidquid acquirit, non sibi, sed domino acquirit. Quartò: Quod non potest consistere in judicio adversus dominum, ut expressè deciditur leg. *Nullò modo* 7. ff. *Ad legem Corneliam de falsis*, ubi Marcianus: *Nullò modo servi cum dominis suis consistere possunt, cum nequidem omninò jure civitili, neque jure Prætorio, neque extra ordinem computentur*: ergo nullo modo possunt civiliter obligari. Respondetur univèrsim ad hæc omnia; vera quidem esse de servis,

qui non habent administrati-
nem liberam sui peculii con-
cessam à dominis pro augendo
suo peculio, secus verò de illam
habentibus, ut probavimus ex
leg. *Si liberam* 10. ff. *Quod cum
eo*, &c. Ulteriùs hæc vera sunt,
dum non agunt ut liberi, seu
in causâ suâ libertatis; nam
dum de ea pertractant, possunt
in judicio consistere adversus
dominos; & dicemus Subsectio-
ne sequenti, constatque ex leg.
Vix 53. ff. *de Judiciis*, jam alle-
gata, & notat Glossa ad leg.
Nullò modo, nobis objectam.
Tandem respondetur, prædicta
jura solum egisse de servis
prout eo tempore, & ferè sem-
per habebant peculium, nimi-
rum quasi precarium; non ve-
rò de servis stipendiariis, qui
insoliti, aut rari tunc daban-
tur, & ut expressè constat ex
legibus 3. 4. 5. & 6. ff. *de Le-
gibus: Fura*, & *leges solum con-
stituntur de his, qua ut pluri-
mum*, & *frequenter accidunt*,
*non verò de his qua rarò eveni-
unt*: quales sunt contractus
servorum, qui consue-
tudine ipsa in usu
jam sunt.

(*)

SUB-

SUBSECTIO III.

UTRUM SERVUS CON-
trahens cum suo domino circa
suam libertatem possit in utroque
foro dominum compellere, ut ip-
sum manumittat: dominusque
teneatur acceptare pre-
tium redemptio-
nis?

163 Quæstionem hanc,

etsi plurimos, tum Juristas, tum Theojuristas, diligenter evolverim, apud nul-
lum in terminis terminantibus
illam exagitatam, discussumque
adinveni: Profiteor nihilomi-
nus, apud multos fortè jam evi-
sceratam fuisse, cum nihil sub sole
novum reperiat, ignorationi-
que meæ vertendum esse, quod
apud nullum ex Authoribus ex-
professo pertractatam offende-
rim. Aliis ergo terminis disqui-
rit quæstio: Utrum domini te-
neantur in utroque foro manu-
mittere servos suæ redemptionis
pretium offerentes? Pro cujus
clariori enodatione

164 Prænoto primò: Præ-
oculis omninò habendum du-
plex illud peculii genus, quod
superiori quæstione distinximus,
explicuimusque, præsertim illud
de servis stipendiariis, vulgò
Jornalero; insuper memoriâ re-

fricandum esse, id quod in solu-
tione ad objectionem secundam
præcedentis Subsectionis dixi-
mus: nimirum, servituteam in-
troducendam fuisse jure gentium
secundario; libertatem verò esse
de jure naturali: nam ut dicitur
leg. *Manumissiones* 4. ff. *de Jusfit.*
& *jur. jure naturali omnes ho-
mines nascituri fuerant liberi.*
Quod etiam ex Justiniano Inlit.
de Libertinis in principio, inibi
dedimus: Atque hinc est, quod
pro libertate adipiscenda adco-
propè innumeri sint concessi à
jure favores, ut merito dicatur
in leg. *Libertas* 122. ff. *de Reg-
juris: Libertas omnibus rebus fa-
vorabilior est.* Et leg. *Libertas*
106. *ead. tit. Libertas inestimabi-
lis est*, imò: *Infinita aestima-
tio est libertatis*, ut desinit Paulus
leg. 176. ff. *eadem de Regu-
lis juris.*

165 Prænoto tertiò: Do-
minos posse à Judice vel Eccle-
siastico, vel Sæculari compelli ad
vendendos servos, ut commu-
niter tradunt Doctores. Primò:
Si tyrannorù ritu nimis in ipsos
deserviant. Secundò: Si necessa-
ria ipsis non præbeant. Tertiò: Si
ab æternæ salutis viâ illos impiè;
ac barbàre arceant. Quartò: Si
uterque conjux servus sit diversè
domini, & diversâ loca inhabi-
tantis, ita ut mutuò convenire
nequeant servi conjuges, & ob-
sequia dominis debita præstare
non

non valeant; tunc ut vitetur incontinentiæ periculum, cogendus est alter dominus ab Ecclesia, ut vendat alteri domino volenti emere; ut firmat P. Sanchez. 7. de Matrimon. disput. 22. numer. 6.

166 Prænoto quarto: Quod servi possunt se à miserâ servitutis conditione redimere, sive pretio ab aliis ad hunc finem donato, sive ex proprio peculio; tuncque dominus, si pretium accipiat, promittatque, se manumissurum servum, tenetur, non solum in foro interno, sed etiam in externo; & tunc servus potest in judicio consistere adversus dominum suum: ut constat ex præallegata leg. Vix 53. ff. de Judiciis: cujus verba dedimus conclusionem 4. superioris questionis: liquet itidem ex leg. 1. 4. & 5. ff. de Manumission. & leg. Qui se dicit 65. ff. de Judiciis. His prænotatis: sententiam meam in hoc puncto prudentioribus in jure Consultis, Doctoribusque omnigenæ literaturæ Magistris diducendam, perpendendamque subjiciam: unde disputationis gratia.

167 Sit ergo prima conclusio: Stando juri naturali, & in foro conscientie probabile judicio, dominos teneri acceptare à servis pretium pro libertate sua oblatum, undecunque

licitè habitum, comparatumque à servis; subindeque tenerentur in conscientia eos manumittere, dum pretium justum exsolvant. Probatur primò: Liberatas est de jure naturæ: ergo dominus tenetur concedere libertatem servo pretium justum offerenti. Probatur consequentia: licet dominus habeat jus ad servum ex jure gentium secundario, hoc jus cedere debet juri primævo, dum pretium offertur à servo: ergo tenetur dominus pretium accipere, & servum in naturalem libertatem asserere. Secundò: Idem non teneretur dominus, quia nullus potest cogi, ut rem suam vendat: atqui hoc non viget in libertate, ut conclusione sequenti probabimus: ergo, &c.

168 Sit secunda conclusio: Stando juri civili, dominus qui non concedit servo peculii liberam administrationem non potest compelli, ut manumittat servum offerentem redemptionis suæ pretium justum; si verò liberam administrationem servo concedit, & potiori jure, si servum stipendiarium constituit, cogi debet, ut pretium accipiat, servumque manumittat: Probatur prima pars: Servus in primo casu nullum jus civile habet in peculium, & quidquid acquirit, acquirit domino etiam ignoranti, & in-

invito, pro nulloque civiliter reputatur, nullam habet actionem, non potest in judicio consistere adversus dominum; ut pluribus legibus supra commemoratam manet: ergo dum offert domino pretium, non potest à Judice compelli dominus, ut illud accipiat, servique libertatem concedat.

169 Probatur secundò: Peculium hujusce generis est suum domini civiliter, & non suum servi: ergo dum dominus celebraret contractum de tali peculio, contractum utique celebraret de re civiliter propria: atqui contractus de re propria civili jure nullam est; ut infra statuetur: ergo civiliter dominus ad talem emptionem, & venditionis contractum cogi non posset, nullus enim civiliter cogi potest ad contractum civiliter nullum. Probatur tertio, argumento, ex specie leg. Deberi 6. & leg. Si te 13. Cod. de Fideicommiss. libertat. ex quibus deducitur, dominum non posse compelli, ut vendat servum, cui fideicommissa est à testatore libertas: atqui hoc intelligi nequit de libertate concedenda ob peculium servi habentis liberam administrationem suorum bonorum: ergo quia dominus cogi nequit ad concedendam libertatem servo, oblato pretio non

ex peculio, in quod habeat servus à domino plenam administrationem.

170 Secunda pars, in qua præcipue difficultatis cardinem verti certam est, probatur primò: domini concedunt servis stipendiaris plenam, liberamque peculii administrationem, eo pacto, ut in propriam utilitatem redigant quidquid comparaverint, dempto diurno penso ipsius domini solvendo: atqui nihil ita in utilitatem ipsius servi excogitari potest, quam propriæ libertatis acquisitio: ergo tale peculium conceditur à domino servo, ut iste possit ex illo propriam acquirere libertatem: ergo si tenet illam assequi, tenetur dominus non impedire illius assequutionem: atqui si posset non acceptare pretium justum pro illa, illius assequutionem impediret: ergo tenetur illud acceptare, libertatemque servo concedere: atqui Judex quemlibet compellere potest, ut exequatur id, ad quod tenetur: ergo dominus potest compelli à Judice, &c.

171 Probatur secundò ex leg. Is qui 4. ff. de Manumission. ubi Ulpianus: Is qui suis nummis emitur, Epistola Divorum Fratrum ad Urbium Maximum in eam conditionem redigitur, ut libertatem adipiscatur, & s. sequenti explicat, quia

quæ ratione possit dici suis nummis emi servus cum nummos non habeat, & subjungit in favorem libertatis, quod *conventibus oculis credendam est, suis nummis eum esse redemptum*: in hanc eandem speciem recidit, quod Marcianus defuit leg. *Siquis dicat 5. ff. eod. titulo, addens, talem servum posse consistere cum domino suo*: consonant etiam lex *Siquis ab alio 19. ff. eod.* & lex *84. in fine, de Hæredib. instituend.* & alie plures: ex quibus sic argumentum confurgit. Servus, qui suis nummis libertatem vult emere, illam adipisci debet, potest consistere in iudicio adversus dominum suum, etiam si non constet, qualiter eum sit sui: ergo multo magis, dum palam sit, esse civiliter suos, ut in nostro casu.

172 Responderi potest: Hæc intelligenda esse non absolute, nullaque suppositione factâ; sed pro casu quo, dominus confenserit in manumittendo servo, illiasque pretium acceptarit. Impugnatur futo: Prædicta constitutio Divorum Fratrum continet speciale privilegium, singulareque favorem in libertatis commo- dum: atqui quod dominus manumittat servum, postquam promisit se manumissurum, pretiumque accepturum, & multo

magis si jam pretium accepit, nihil specialis favoris libertati conceditur: quis enim favor est, quod manumittatur servus oblato, & accepto pretio, & promissione factâ: ergo tenetur manumittere, licet promissio, & pactum non præcesserit.

173 Probatur tertio ex leg. *Vix certis 53. ff. de Juri- cisi*, leg. *Qui se dicit 67. ff. eod.* leg. *1. 4. & 5. ff. de Manumiss.* in quibus deciditur, servum posse in iudicio consistere adversus dominum accipientem pretium redemptionis, & nolentem manumittere, nullibi tamen alternative præcipitur; ut, aut refundat pretium acceptum, aut manumittat, sed determinatè injungitur manumissio. Ex quibus sic efformatur argumentum: Idem in his casibus dominus debet à Prætorè cogi; ut servo libertatem concedat, quia jam promisit servo, libertatem ex suppositione, quod servus pretium solvat, atqui dominus, dum paciscitur servo stipendiario, quod certam pensum solvat, illi promittit, quod postquam diurnum stipendium solverit ratum habeat dominus, quidquid ex peculii residuo disposuerit: (nisi aliter expressè conveniant) ergo paciscitur, quod ratum habeat, si voluerit libertatem nummis illis lucrari: ergo compellendus est à Prætorè,

ut

ut pretium accipiat, servumque manumittat.

174 Probatur quarto, evertendo primum fundamentum contrariæ sententiæ: Ideò non potest compelli dominus ad talem contractum: quia nemo potest cogi ad vendendam rem suam: ex leg. *Invito de Reg. jur.* & aliis, quas objectione primâ contra hanc conclusionem dabimus: atqui hoc non habet locum dum de redemptione libertatis agitur: ergo, &c. Probatur minor: Etiam si juxta principia juris in contractu societatis non possit cogi unus è sociis duobus, ut rem vendat, altero volente vendere, tamen si socius habens minimam partem in servo vult ipsum manumittere, potest cogi alius socius ad accipiendum legitimum pretium sibi competens: uti habetur leg. *Unica, Cod. de Communis servo manumisso*, & §. *Si itaque*, & §. *Erat olim*, Instit. *de Donat.* Ulterius: Licet res dotales non possint alienari, nihilominus servus dotalis potest manumitti, ut constat ex leg. *1. Cod. de Servo pign. dato marito*. Insuper licet beneficium non conferatur invito, servus tamen non potest libertatem reculare, nec beneficium hoc detrectare, ut multis, & cum multis probat Pichardo folio *mibi 527.* & sic de aliis, quæ in favorem liber-

tatis concessa sunt jure communi, ut dicemus dum de libertate concessa in fraudem creditorum nobis sit disputatio: ergo etiam si nullus invitus compelli possit, ut res suas vendat, hoc non debet intelligi in causa libertatis.

175 Tandem hoc ipsum roboratur ex eo, quod licet in omnibus aliis rebus, quæ in commercium, humanumque contractuum conventiones cadere possint, inconsummum esset omni jure, nullum adigi posse, ut res suas emptioni, venditionique invitus subiciat, ab hac generali regula eximi deberet libertas: *Cujus favore* (ut cum Justiniano loquar in principio institutorum de libertinis) *antiquos Legislatores multa etiam contra communes regulas statuisse, manifestum est*: ergo licet sit communis regula antiquorum legumlatorum, quod nemo cogendus sit, rem suam distrahere, ab illa libertatem exceptam iri, merito tenendum est.

176 Secundum fundamentum adversus nostrum assertum esse potest; quod Servi quidquid peculii habent, totum quantum est, ad nutum domini habent, subindeque nihil de illo disponere valent invito domino, & multo minus contra ipsum dominum: atqui

li hoc

hoc est falsum in servis stipendiariis: ut anteriori quaestione sanctum reliquimus: ergo, &c. Tertium fundamentum potest esse: Quod ut domini à Iudice compellantur libertatem servo vendere, debet servus habere actionem, & ex leg. Cum servo, ff. de Reg. jur. Cum servo nulla est actio: debet praterea servus civiliter esse aliquid, & quod attinet ad jus civile servi pro nullo habentur, leg. Quod attinet, ff. eodem atqui servit, qui à domino liberam peculii administrationem habent, possunt in iudicio consistere, illorumque contractus neque dominus rescindere ex allegata Si liberam 10. Cod. Quod cum eo, quam supra retulimus: ergo, &c.

177 Obijcies primò contra secundam partem secundae conclusionis, quæ negotium in hoc puncto faciesit: Nullus potest cogi, ut res suas vendat, leg. In vitum 11. Cod. de Contract. emption. ibi: In vitum comparare, vel distrabere postulantis desiderium iustam causam non continet, & leg. In vendentis 13. Cod. eod. tit. ubi habetur: Dominus in vitus ex huiusmodi conventionione rem propriam, vel qui libet alius distrabere non compellitur, & leg. Nec emere, & leg. fin. Cod. de Jure deliberand. leg. In vitus, Cod. Locat. leg. Nec

ab initio, Cod. de Nuptiis, & pluribus aliis; estque receptissima Doctorum opinio: ergo nequit compelli dominus, ut precium acceptet, servumque emanumitat. Respondeo primò distinguendo majorem: Nemò potest cogi, ut rem suam vendat, generaliter, & ut plurimum, concedo: absolute universaliter, nego: fallit enim universalis illa multis in casibus. Primò: Quia potest quis testamento damnari, ut rem propriam vendat, leg. 66. ff. de Legatis 2. Fallit secundo: Nam ratione communionis, & societatis potest socius compelli, ut rem vendat, leg. 13. §. 17. ff. de Actiom. empt. & vendit. Tertio: Ratione publicæ utilitatis, v. g. ut fami publica subveniatur, leg. 1. §. Cura carnis, ff. de Officio Praefect. traduntque Barth. Baldus, & communiter Doctores ad leg. fin. ff. Ad legem Juliam de annon.

178 Fallit itidem quarto: Favore quodam speciali, ut si pater ob inopiam vendat filios posteaque, fortunâ blandiente, in meliorem frugem redigatur, potest compellere emptorem, ut ipsi filios iterum vendat, leg. 2. Cod. de Patrib. qui filios distrax. Quintò fallit: Quando quis habet aream, vel fundum, & vicinus vult altius tollere, aut aedificare aream; aut domum;

ita

ita, ut noceat vicino; tunc vicinus, cui damnum fit, potest pretio exhibitò impedire, ne altius proxima domus elevetur, ex leg. fin. Cod. de Servit. & aqua, traduntque communiter Doctores, sequenti Barth. Cynum, Odo-fredum scilicet, Paulum, Anton. Gomez 2. Variar. cap. 2. num. 510. in omnibus his casibus potest dominus compelli, ut rem suam vendat ob favorem illorum, in cuius utilitatem cedit, rem venum iri: cum ergo omnium rerum favor uberior sit libertas, ut ait lex 22. ff. de Reg. jur. potiori titulo id ad libertatis assequutionem extendendum. Secundo respondeo distinguendo verba legis 11. In vitum comparare, distrabere postulantis desiderium iustam causam non continet, si non adfit specialis ratio, concedo: si adfit, ut in nostro casu datur, nego. Tertio distinguo aliter: In vitum rationaliter, &c. concedo: irrationabiliter, nego.

179 Obijcies secundo: Ex pluribus legibus constat, dominum neutiquam teneri manumittere servos, ex quibus aliqua supra dedimus. Secundo, ex leg. Interpostas 13. in fine, Cod. de Transact. ibi: Neque enim dubii juris est, dominos cum servis suis paciscentes, & placitis teneri, atque obligari non posse, ubi Baldus num. 5. colligit, do-

minum non teneri tamen servo darum prastare. Tertio, ex leg. Regia 6. tit. 11. part. 5. ibi: Otrosi decimos, que el señor à su servo, ni el à su señor, non pueden hacer prometimiento el uno à el otro, de manera, que se puedan apremiar por aquella promission: è maguer la señoresen, no valdria la promission. Unde tenent multi cum Barth. Alexand. ad leg. Interpostas, Padilla in dict. leg. Interpostas, num. 35. dominum promittentem servo libertatem, non obligari ex tali promissione: ergo multò minus, si non præciserit promissio, ut in nostro casu.

180 Ad argumentum respondeo: Illud verum esse de servis non habentibus liberam peculii administrationem, non verò de illis qui expressâ domini concessione in acquirendo, & distrahendo se habent, ut liberi: quales sunt servi stipendiarii. Ad secundum respondeo primò cum Glossa, & multis aliis relatis à Padilla in legem Interpostas, num. 34. legem non loqui, casu quo dominus prastat servo libertatem; hic enim casus excipi debet. Secundo respondeo: Illud verum esse de servis, prout univèrsim, & tere semper à domino personantur: nam de omnibus omnino servis falsum est, ut jam commisso ravimus, quod non

lia pos.

poſſint dominos obligare, & adverſus illos in iudicio com-
partire: quod præter leges à
nobis ſuprà expenſas, conſtat
etiã ex leg. *Non ſolum* 49. §. 2.
ſ. de Peculio, ubi Papinianus in-
quit: *An debitor, vel ſervus domi-
ning, vel domino ſervus intelli-
gatur, ex cauſa civili compa-
randum eſt.* Ad tertium reſpon-
deo, legem Regiam loqui de
promiſſione merè liberali: non
verò de contractũ oneroſo,
qualis eſt dum ſervus, oblato
pretio, redemptionem ſuam ten-
tat, & multo magis dum plea-
nus peculii ſui adminiſtratio-
nem habet. Dominus ſponte
promittens libertatem ſervo, te-
netur naturaliter: & in foro
conſcientiæ illum manumittere,
licet non teneatur civiliter, &
ideò ait lex municipalis, quòd
promiſſio facta à domino in
favorem ſervi non tenet, neque
è converſo: *De manera, que ſe
puedan apremitar*, quòd ſolã
ad obligationem civilem refe-
rendum eſt, ut in terminis ter-
minantibus tenetur Joana. de
Molina in *differentia inter for-
rum conſcientiæ, & externum*,
noſter Ludovic. de Molina tom.
2. de *juſtit. traſt. 2. diſput. 38.*
ſ. Primus eſt, Lopez, P. Thom.
Sanch. 7. de *Matrim. diſput. 24.*
num. 22. & plures alii: ſi ergo
dominus liberaliter offerens li-
bertatem, tenetur in conſcien-

tia illam ſervo concedere, quid
mirum, quòd contractũ onero-
ſo, & præcedente adẽ ampliã
& deſpoticã adminiſtrationis li-
centiã circa peculium, civiliter
teneatur dominus ſervo circa
ſuam libertatem?

181 Objicies tertio leg.
Cam ſervus 54. *ſ. Mandati, vel
contra*, ubi Papinianus agens de
ſervo mandante ſe redimi: *Quòd
de ſuis nummis emptor* (mandatarius ſcilicet) *pretium dederit,*
*(neque enim aliter iudicio ven-
diti liberari poſſet) quari ſolet,*
*an utiliter de peculio agere poſ-
ſit? Et verum, & utilius vide-
tur, Prætorem de huiusmodi con-
tractibus ſervorum non cogitaſſe,*
*quo ſe ipſi mala ratione domi-
nis auferunt: ergo Prætor exau-
dire acquit ſervos, dum apud
ipſum pro ſua libertate compa-
rent. Reſpondeo, legem expreſſè
loqui de ſervo ſe redimente, non
ſuis nummis, & non habente li-
beram adminiſtrationem pecu-
llii, ſed mala ratione ſe aufer-
rente à domini poteſtate, hoc
eſt, *malo more, ac dolo*, ut ex-
plicant communiter Interpre-
tes, & de quo agitur *God. ſi
ſervus extero ſe emi manda-
verit*, non verò de ſervo prout
à nobis in decurſu quaſtionis
ad dubium præſens exponitur.
Alia argumenta, conſulto omit-
timus, cum ex ſuperiùs jactis
facile dilui poſſint. Quibus*

omnibus probabilem arbitror,
quam expoſuimus ſententiam
in favorem abjectæ, & miſeræ
ſervorum conditionis: & cujus
probabilitatem periculis in
jure Magiſtris diſcutiendam ſub-
jicio: quòd ſi leviſſimis legam,
& rationum fuleris eam inni-
mam pronuntiaverim, manus
libenter conferam, conarique
fuiſſe ſatis diſſitebitur pruden-
tum nullus.

SECTIO VII.

AN, ET QUALITER
contrahere poſſint Religioſi
Monachales, & Men-
dicantes.

182 PLURIMA circa
Religioſorum contractus exa-
gitari poſſent, tum de Religio-
ſis beneficiatis, qui beneficii
fructus percipiunt, tum de
ejectis, in ſeculoque commo-
rantibus; tum de aliquibus con-
tractibus, iſtis ſpecialiter pro-
hibitis, qualis eſt negotiatio
ſtricta, conſectio teſtamenti,
aditio hæreditatis, donatio cau-
ſã mortis; & ſic de aliis, à quo-
rum enodatione operam in præ-
ſenti ſubtrahimus; quia non ad
tractatam de contractibus in ge-
nere, ſed in particulari, & ad
tractatam de ſtata Religioſo
concernunt: ſolam igitur hi

enucleabimus, quæ ad con-
tractus in genere ſpectant: priuſ-
que qualiter Religioſi ſolemn
voto paupertatis adſtricti con-
trahere poſſint, & obligari; poſ-
teãque de Religioſis Societatis
noſtræ, voto ſolam paupertatis
ſimplici ligatis, & qualiter Mo-
naſterium ex Religioſorum con-
tractibus teneatur, diſputatio-
nem aggredimur.

SUBSECTIO I.

UTRUM, ET QUOMODO
Religioſi voto ſolemn pa-
upertatis adſtricti con-
trahere va-
leant?

183 STATIM ſupponen-
dum eſt, nullam eſſe in præ-
ſenti controverſiam de Novi-
tiis, qui vota ſolemnia adhuc
non nuncuparunt: nam hi, licet
Religioſi ſtatù privilegiorum
participes ſint, aſt in odioſis cum
Religioſis nequitiam commu-
nicant. Res profectò ſecundum
ſe ſtricta eſt abſolutio dominiis
inhabilisque ad contrahen-
dum: ſubindeque Novitii poſ-
ſunt valide, & licet contrahere,
niſi alio joris impedimento
obnoxii ſint: nec ſeidem quaſti-
o nobis eſt de Religioſis Mi-
ſtaribus, de quibus pro indubi-
tato eſt, proprietatem, ac do-
mi-